

ARAN

DIUENDRES 25 DE DESEME DE 1987

ERA NOTÍCIA: UA HÈSTA D'ARAN

Eth diuendres 11 de Deseme i auec ua amassada deth Conselh Comarcau dera Val d'Arañ. Entre d'auti tèmes s'aprovèc per unanimitat, a partir d'un informe realisat per Jusèp Mª Boya e Jusèp Loís Sans, eth declarar eth dia 24 de Junh, Sant Joan, Hèsta dera Lengua Aranesa.

Eth diari "SEGRE" a partir des declaracions deth President deth Conselh, Hipòlito Cruces treiguet era notícia deformada en tot hè-la sensacionalista: "El Conselh Comarcal de Aran acuerda no celebrar el 11 de Septiembre". Era notícia auie estat tergiversada e creauè polèmica en carrèr. Toti es diaris catalans, emissores de ràdio e TV heren sua era notícia e la utilisèren damb diuèrsi titolars. LA VANGUARDIA: "La comarca de la Vall d'Aran decide no celebrar el onze de Septiembre". EL PAÍS: "El consejo comarcal del Vall d'Aran decide no celebrar el onze de Septiembre". AVUI: "La Vall d'Aran decideix no celebrar la diada de Catalunya". EL PERIÓDICO: "Los araneses no se consideran catalanes".

Era polèmica ère en carrèr e personalitats araneses e catalanes e quaquí partits aranesi (Unitat d'Aran e CIU) e catalans comencèren a definí-se ath respècte. Eth Sr. Coll Alentorn, President deth Parlament de Catalunya declaraue qu'es aranesi "no son catalans, senon gascons, encara que son subdits catalans". Era coalicion de Convergència e Union dera Val d'Aran a demanat era dimision deth President deth Conselh. Er Ajuntament de Vielha celebrèc un plen extraordinari a on decidic aprovar un manifest que se met ara firma pública e a on se declare reconeishement ar onze de Seteme e peticion de dimision deth President deth Conselh e retire es dus membres der Ajuntament en Conselh entre d'outes causes. Er Ajuntament de Les presentèc un aute manifest en eth que califique d'intolerable era dilacion de ueit ans deth reconeishement explicit d'Aran e dera restauracion des sues institucions pròpies.

EDITORIAU

QUE SIGUE ENTÀ MILHOR

Eth moviment politic ei fòrt. Eth carrèr tabé i participe. Semble que se desvelhe era participacion social e que vam a viuer ua situacion a on cada aranés s'aurà de definir.

Sembla qu'eth cas artenherà as punts mès nauti de confrontacion política e qu' Aran serà protagonista dera informacion.

Seguraments estam viuènt eth moment mès important des darrèrs ans. Calerà procurar que sigue entà milhorar.

Ei important destacar que toti es partits d'acòrd damb era sua ideologia cerquen ço de milhor entà Aran e qu'eth pòble tanpòc renòncie ath sòn protagonisme e se lance a opinar en tot identificà-se damb ua postura o ua auta.

En tot eth debat públic sembla èster que se mantien enes diuèrses tendències plantejades, dus aspèctes que toti defenen: respècte ar Estatut d'Autonomia de Catalunya e as sues Institucions e ua defensa profunda dera identitat aranesa e dera sua lengua e cultura.

IMPRESI SENSE ADREÇA

ACTUALITAT

ERA CODINA ARANESA

Aguest ei eth títol d'un recuelh de recètes de codina aranesa qu'eth Conselh Comarcau de Montanha dera Val d'Aran tamb era colaboracion dera Direccion Generau de Difusion Culturau dera Generalitat de Catalunya, des Ajuntaments d'Aran, Escòla d'Osteleria de Les, Centre d'Iniciatives Torístiques e Grèmi d'Osteleria dera Val d'Aran, a editat tamb era finauitat d'oferí-les gratuïtaments a toti es otèls e restaurants d'Aran, entà qu'aguesti les poguen distribuïr entre es sòns clients.

Era codina com un ahèr mès dera vida, forme part dera cultura aranesa. Aguesta petita divulgacion, pòt donques, ajudar a promocionà-la e respetà-la.

Toti es restaurants o otèls interessats podetz passar a recuelher aguest recetari en Centre de Normalisacion Lingüística. C/ Sarriulèra núm.8, 2on. pis (ath dessús des pompièrs) de deluns a diuendres de 10 a 14 ores.

Tà mès informacion, trucatz ath telèfono núm. 64 00 92.

PUBLICITAT

Se voletz hèr es vòsti anoncis o publicitat en aguest noticiari, vos podetz adreçar a:

Centre de Normalisacion Lingüística dera Val d'Aran.

C/ Sarriulèra 8, 2on.

Telf. 64 00 92

Aguesta ofèrta ei dirigida tant as empreses com a toti es particulars.

HÈNT LITERATURA . QUAN ES BÈSTIES PARLAUEN

Un còp ère, es bèsties parlauen.

Un pagés molt ric auie un parelh de vaques qu'es mossos hègen a treballar tot eth dia.

Aqueth pagés auie tabé un ase que non hège sonque passejar ara masetressa de casa. Peth ser quan es vaques arribèren deth trebalh panteishauen sus era sua sòrt e er ase que se'n fotie les diguec:

- Com no hètz com jo ? Sò plan tranquil e non hèsqui arren. Era senhora ei tant laugèra que no la senti sus era esquia quan la pòrti.

Es vaques digueren:

- Mès nosates no podem hèr com tu.

- Òc responec er ase. Peth maitin quan vos pòrten era èrba no auetz d'aguardà-la, atau pensaràn qu'ètz malautes e alavetz non vos haràn a trabalhar.

Ath dia següent, es vaques seguiren eth conselh der ase e non voleren minjar. Eth mosso se n'anèc a dider ath sòn amo qu'es vaques èren malautes.

- E ben, alavetz atelatze er ase.

E er ase trabalhèc tot eth dia. Peth ser quan tornèc entara bòrda diguec as vaques:

- Se sabéssetz çò qu'an dit de vosates...

- Qu'an dit ?

(continuarà)

Deuant de totes es manifestacions, dolentes interpretacions, e manipulacions demagògiques apareishudes ena prensa sobre declaracions que se m'atribuissen è d'explicà-vos quines siguéren es mies declaracions.

Hè dejà un temps, qu'en Conselh mos plantegèrem eth besonh de cercar un dia que siguesse pro significatiu entà institucionalisà-lo com eth dia dera Lengua o Hèsta d'Aran, un dia que siguesse ua hèsta d'exaltacion dera lengua e dera cultura aranesa, e un símbol entà nosati.

En aquest sentit, li demanè ath conservador deth Musèu Sr. Josèp Mª Boya que hesse un estudi dera data més apropiada. Atau ac hec, e mos presentèc coma ua bona data eth dia 24 de Junh, dia de Sant Joan pera sua connotacion istòrica. Aquest estudi siguec repartit a toti es membres deth Conselh e eth passat diuendres 11 de Deseme siguec discutit e aprovat per unanimitat.

Enes declaracions que hi a un periodiste deth diari SEGRE que s'interessèc pes acòrds deth Conselh, li comentè qu'aquest dia se pòrie convertir en un dia de reivindicacion dera nòsta identitat. Prenguntat, se perquè non ac hègem er 11 de Seteme, jo li contestè qu'es aranesi no mos podiem sentir identificats damb aquest dia e qu'aciú es únics que se'n sentien èren es catalans qu'an vengut a viuer entre nosati e que sonque quaqu'un d'eri penjaue era senhèra er 11 de seteme.

Voi explicà-vos, entad aqueri qu'ac desconeishesquetz qu'er 11 de seteme entàs catalans ei un dia de reivindicacion, eth dia 11 de seteme de 1714 ei eth dia qu'estèc ocupada Barcelona peth rei Borbònic Felip V e siguec aucit eth Paer en Cap Rafael Casanovas. Aran j'auie estat ocupat anteriorments pacíficaments e semble èster que damb hèra negociacion, peth rei Felip V e que quan aquest, dempús, tamb eth " Decrèt de Nova Planta " soprimis es institucions catalanes non ac hec tamb es araneses, senon que les reconeish e ratifique e posteriorments mos concedís nauí priviletges, atau es institucions araneses duren 130 ans més qu'es catalanes, ar èster ordenada era sua disolucion en 1834 pera reina Mª Cristina, non hent-se efectiua enquia 1845 en que se des.hè definitiuaments eth Conselh e se constituís era Junta d'Alcaldes enquia 1940 que s'autodes.hè aquesta, en tot continuar encara ara quaquí priviletges .

ES ARANESI: NON ÈM CATALANS, EM ARANESI.

Es aranesi, non em separatistes, ne repudiam a Catalunya. Ac auem demostrat ath long dera istòria, més Aran non ei pas ua comarca més de Catalunya encara que nosati mos sentisquem molt ligats a Catalunya e qu'ei volesquem seguir ath sòn costat, més tamb ua cèrta autonomia.

Deuant dera demagògia plantejada d'agravi ar 11 de seteme, ara Generalitat, e ath President Pujol, e de deishar ben clar que sentisqui un profund respècte per 11 de seteme, pera senhèra, pera Generalitat e peth President Pujol e sobren demostracions qu'ac long des darèri ans eth mèn grop e jo madeish auem hèt. Intentar hè-vos a créir eth contrari ei pura demagògia.

Se demane era mia dimission enes diaris. Non a on ac cau hèr qu'ei ena Sedença deth Conselh. Jo me cau dèder qu'en cap de moment m'è cuelhut atribucions que non auessa, que defensi era identitat d'Aran e deth pòble aranes, e me cau denónciar que son precisaments es que demanen era mia dimission es que vòlen converti-mos en ua comarca més e en uns catalans més.

Aran a d'auer ua autonomia, laguens, dera autonomia catalana. Es aranesi auem d'auer clara era nòsta identitat coma pòble e non auem de perméter era nòstra destrucion coma tal. Se perdem era nòsta lengua, era nòsta cultura mo'n desbrenbam dera nòsta istòria e non recuperam es nòstes institucions, desapareisheram coma pòble, deisharam d'èster aranesi.

Se non deisham de dormir, se mos seguim deishantolar eth cap per estranhs interèsi polítics, en pòc de temps moriram coma pòble diferenciatiu.

Hipòlito Cruces Socasau

President deth Conselh Comarcau de Montanha dera Val d'Aran

Certificat d'Aranés

Toti es interessats en auer un CERTIFICAT D'ARANÉS, vos podetz presentar as pròves libres qu'auràn lòc eth propèr dimèrcles 30 de Deseme entàs 21,00 ores, en Centre de Normalisacion Lingüística. C/ Sarriulèra, 8, 2on (ath dessús des pompièrs).

Es pròves entà conseguir aquest certificat consistiràn en un dictat de 75 paraules e ua redaccion de 150 paraules.

Aqueres personas qu'agen pensat presentà-se as places laboraus convocades peth Conselh Comarcau de Montanha dera Val d'Aran, poderàn ahiger aquest certificat en sòn "curriculum".

Recentes publicacions

- . Eth diable presomit
- . Es aventures de Flor e de Mosqueta
- . Eth sharmant explorador.

Son es darrèri condes publicadi en aranés dera Editoriau "La Galera".

Podetz cromptà-les per 600 pessetes (es tres exemplars) en Centre de Normalisacion Lingüística.

ToTi

NOTICIARI ARANÉS

EDITE:

Centre de Normalisacion
Lingüística dera Val d'Aran,
C/ Sarriulèra num. 8, 2on pis
Telf. 64 00 92
25.530 VIELHA

DIRECTOR:

Jusèp Loís Sans Socasau

COLLABOREN:

Josep Mas Mas
Jovita Ané Sanz
Manuela Ané Brito

DIBOISHANT:

Jordi Tremosa

IMPRIMÍS:

Imprenta Vidal
C/ Túnel s/n
25.530 VIELHA

DEPÒSIT LEGAL:

L-1328-1987

Es articles e comentaris publicadi en noticiari TOTI, son qu' expressen era opinion des sòns autors.

ETH REMOQUET DERA SETMANA

